

aliquod infringere temptaverit, invocata Dei ineffabili potentia, omnino contestor ut pro omnium meorum peccatorum examine obnoxius in die iudicii teneatur, et cum impiis conscribatur qui dixerunt de Domino, crucifigatur; habeaturque extraneus a limine omnium ecclesiarum Dei; et lepra Naaman Syri super eum descendat, ut nec sic quoque valeat voluntatem

^a Labbæus docet, ubi supra, pag. 418, quædam ad calcem autographi scripta fuisse, quæ tunc injuria temporum ita erant obliterata, ut aciem oculorum omnino fugerent. Hæc erant sane testium nomina, de quibus fit mentio sub initio testamenti. Ad dit sigillum in inferiori parte instrumenti exstare affixum, quod his verbis gallice exprimit, *un gros sceau attaché*. Id, si de pendente sigillo intelligas,

meam infringere, aut in aliquo mendacio, Deo sibi contrario, minime prævaleat, si quæ mala adjectiones vel subiectiones imminutionesque factæ fuerint. Ego feci serisque mandavi, dum testamentum meum mihi sæpius volui revisere, et per singula recognovisse, constipulatione subnixæ. Actum in cœcubiis Eboriaci, sub die vij Idus Octobris ^a

contra hujus ætatis morem foret; et magna mentem subiret suspicio de hujus instrumenti falsitate. Idem Labbæus alias retulit, sigillo pendente vallatam fuisse chartam Faronis, seu Burgundofaronis, Burgundofaræ fratris, quam quidem chartam spuris chartis annumerandam ex pluribus aliis argumentis censuimus. Hinc veremur ne sororis testamentum non melioris notæ sit quam charta fratris.

ANNO DOMINI DCLXXVI.

SANCTUS ADEODATUS

PONTIFEX ROMANUS.

NOTITIA HISTORICA IN S. ADEODATUM.

(Ex libro Pontificali.)

I. Adeodatus, natione Romanus, ex monachis, de patre Jobiniano [B., Joviniano] sedit annos quatuor, menses duos, dies quinque [B., 7, m. 2, d. 17]. Tantæ magnitudinis [B., in tanta magnit.] fuit ⁵ mitissimus ac benignissimus, ut omnem hominem a majori usque ad minimum libenter susciperet, peregrinis compassionem exhibuit [exhiberet], ut etiam unusquisque quod postulavit, sine dubio impetravit [impetrare]. Sed et rogam omnibus ampliavit. Hujus temporibus Mezzetius [B., Mezentius], qui erat in Sicilia cum exercitu Orientali, intartizavit [B., tyrannizavit], et arripuit regnum. Et [Tunc] perrexit exercitus Italiae per partes Istriæ, alii per partes ¹⁰ Campania, nec non et alii per partes Sardiniae et Africae. Pari modo venerunt per [in] Siciliam in civitatem Syracus, et Deo auxiliante interemptus est, nec dicendus Mezzetius [Vid. Baron., ad ann. Domini 608]. Et multi ex iudicibus ejus ¹⁵ truncati, perducti sunt Constantinopolim simul et caput ejusdem Intartæ. Postmodum venientes Saraceni in Siciliam, obtinuerunt prædictam civitatem, et multam occisionem fecerunt in populo, qui in castra, seu montana, confugerant. ²⁰ Similiter et prædam nimiam fecerunt, et æs quod ibidem a civitate Romana delatum fuerat,

secum tollentes, Alexandriam reversi sunt [in populo vix paucis evadentibus, qui per munitissima castra confugerant, et juga montium Aufrentes quoque prædam nimiam, et omnem illum ornatum æris, ac diversarum specierum, quem Constantinus a Româ navigio detulerat, secum asportantes].

II. Hic ecclesiam beati Petri, quæ est via Portuensi juxta campum Meruli, ut docuit, restauravit atque dedicavit. Sed et in monasterio sancti Erasmi situm in Cælio monte, in quo crevisse [B., convenisse] visus est prædictus sanctissimus vir, multa nova ædificia augmentavit, sed et casalia acquisivit [et multa ibi prædia acquisivit], et in vita sua abbatem vel congregationem ibidem instituit. Post cujus transitum tantæ pluviz, et tonitrua fuerunt, quales ³⁵ nullas ætas hominum meminit esse, ut etiam homines, et pecudes de fulgure interirent. Et ⁴⁰ per litanias quæ quotidie fiebant Dominus esse propitiatus, non potuissent homines triturrare, vel in horreis frumenta recondere. In tantum enim crevere hæc mala, ut ex ipsis pluviis denuo ⁴⁵ legumina renascerentur, et ad maturitatem devenirent, pro quo capti homines mirabantur. Fecit autem ordinationem unam per menses

VARIANTES LECTIONES.

Fabrotius, ex Cod. Freh. — Lin. 2. B., Jobiniano, A., Joviniano, B., Jobiano. Lin. 41. Abbatem. A., abbatiam, vel.

Ex Cod. Reg., Maz. et Thu. — Lin. 2. Jobiniano. Lin. 5. Quinque. Ille fuit mitissimus, atque benignissimus. Lin. 6. A majore usque ad minorem [M., a minore usque ad majorem]. Lin. 7. Exhiberet, ut etiam unusquisque quod postularet, ab eo sine dubio impetraret. Lin. 10. Hujus tempore Mezzetius, qui erat in Sicilia cum exercitu orientali, arripuit regnum, tunc perrexit exercitus Italiae. Lin. 16. A. Et pari modo venerunt in Siciliam in civitatem Syracus. et D. a. interemptus est, nec dic. Mezzetius, et multi ex ducibus [M., iudicibus]. Lin. 21. Ejusdem. Postmodum venientes Sarac. Lin. 27. In pop. f. vix pauci.... Lin. 32. Navigio illuc de-

tul. asp. Alex. rev. sunt. Lin. 31. Eo tempore Adeodatus papa ecclesiam beati Petri, quæ est in via Portuensi juxta pontem Meruli. Lin. 36. Sed et monasterium S. Her. Lin. 39. Sanctiss. vir. pr. multis novis ædificiis augmentavit, et multa ibi prædia acquisivit, abbatem, et congregationem ibi constituit. Post. Lin. 45. Atque ton. f. quales nunquam fuere a tempore diluvii, ut homines, et peculia de fulgure int. (In R. Cod. emendatum, de fulgure). Lin. 46. Maz., cottidie, R., quot. Lin. 48. Rec. in tantum ut per ipsas pluvias denuo ieg. r. Lin. 51. Pro quo omnes mirabantur. Lin. 55. Qui sepultus est. Lin. 56. Julii.

Ex Cod. Thuan. altero. — Lin. 2. Ex parte Jobiano. Lin. 7. Tantam comp. Lin. 24. Confugium fecerant, et prædam nimiam, vel ærea, quæ ibidem a civitate

Decembris, presbyteros xiv, diaconos duos, episcopos per diversa loca quadraginta sex [B., 55 43]. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub die vi Kalendas Julias, et cessavit

episcopatus menses quatuor, dies quindecim [B., sex].

A tempore ordinationis sancti Gregorii papæ usque huc, sunt anni nonaginta quinque, menses quinque, dies quatuordecim.

VARIANTES LECTIONES.

Rom. navigata fuerant secum abstolentes. A. Lin. 35. Pontem Meruli. Lin. 43. Qualis nulla ætas hominum, ut etiam h. et peculia de fulgore i. Lin. 48. In tantum ut ex ipsa pluvia denuo l. r. e. a. m. d. pro quo exiit etiam homines mirarentur.

Penia, ex Cod. Cavensi.—Lin. 23. In pop. fec. Lin. 25.

Fec. vel es de ibidem a c. r. navigatum f. s. abstolentes. Lin. 36. Monasterium s. Iler sito. Lin. 45. Peculia. Lin. 47. Propit. ut potuissent. Lin. 48. In tantum ut ex ipsis pluviis. Lin. 51. Deveniunt pro quo capitulo etiam hom. mirarentur.

EPISTOLA ADEODATI PAPÆ

AD UNIVERSOS GALLIÆ EPISCOPOS,

Qua immunitatem ab episcopali potestate concedit monasterio sancti Martini Turonensis, exceptis ordinatione sacerdotum et confectione chrismatis * (Ann. 674).

(Ex Brequigny, Diplomata, Chartæ, Leges.)

Dilectissimis fratribus universis episcopis in Gallia partibus commorantibus, Adeodatus. Æquitatis nos admonet norma, quam apprime custodire præcipimur, ut canonica sanctorum patrum consulta, præsertim a beatissimis apostolicæ sedis præsulibus, prædecessoribus scilicet nostris, qui auctoritatem, successione ac vice sacratissimi apostolorum principis Petri, per diligentem solertiam nacti sunt, quemadmodum statuta reperimus, intemerata atque inlibata custodia conservemus; sed et quæque fratribus nostris ecclesiarum episcopis, pedissequa duntaxat imitatione consultum ac salubriter fuerit ordinatum, ut pote functi apostolicæ principia, licet in pares ministerio, firmata simili ratione decernimus. Quia ex re dom Ægiricus, religiosus presbyter et abbas monasterii sancti Martini, in quo et venerabile corpus ejus est situm, visendæ ex desiderio veniens apostolicas confessiones et atria, nostris se representaret obtutibus, commendationemque fratris nostri Crotberti, Turonicæ Ecclesiæ præsulis, obtulisset, supplici voce præcatus est ut privilegium apostolica auctoritate subnixum, ob munitionem vene-

rabilis monasterii, quod beatæ recordationis confessor Christi Martinus et præsul Turonensis Ecclesiæ in Gallicanis partibus ad conversorum salutem sui sacratissimi corporis consecratione decoravit, cui nunc præse se perhibens scriptis ostenderat, ei concedere deberemus; parumper autem ambigimus, idcirco quod mos atque traditio sanctæ nostræ Ecclesiæ plus non suppetat a regimine episcopalis providentiæ religiosa loca secernere: verum ubi et prædicti fratris nostri Crotberti, Turonensis Ecclesiæ præsulis, monachicam libertatem, hoc est, liberam dispensandi licentiam, scripto concessam, religiositate ejus exemplaria proferente comperimus, in cuius volumine et aliorum per Gallicanam videlicet provinciam constitutorum antistitem ad id consensum præbentium, subscriptiones subter annexas inspeximus, nullatenus jam exortem rationis, ac canonicæ regulæ tantorum episcoporum consonam sententiam fore perpendimus. Propterea et nos erga quod idem fratres nostri reverentissimi præsules conferre providerunt, simili censura ex auctoritate profecto apostolorum principis, cui claves ligandi

* Sæpissime typis mandata, cujus præcipuas tantum Editiones memorabimus. Vulgaverunt Papius Massonius, de Roman. Pontif., fol. 418, v°, ex tabulario sancti Martini Turonensis; auctores Gallia Christianæ, prior Edit., t. I, pag. 741, ex regesto pancartæ nigræ sancti Martini, Launoius, in Disquisitione de juribus hujus ecclesiæ, pag. 3 et 5, cum variis lectionibus; Coitinus, in Annalibus, t. III, pag. 708; Mansi, Collectio conciliorum maxima, t. XI, col. 105. Exstat etiam in collectionibus conciliorum Sirmondi, t. I, pag. 507; Labbei, t. VI, pag. 523; Harduini, t. III, col. 1007, etc. Recutimus ad fidem apographi in judicio prolati anno 1708, et editi ad calcem defensionis jurium ecclesiæ sancti Martini, inter prob. pag. 1, ab archiepiscopo Turonensi impuguatorum. Dicitur exscripta ex Exemplari quod sæculo quidem ix exaratum fuit, sed quo non exstabat antiquius; autographum enim jam perierat. Contraversa de immunitate monasterii sancti Martini ab episcopali jurisdictione sæpe et diu agitata fuerat. Adeodati epistolam qua potissimum nititur, oppugnauerat Launoius in Assertionem inquisitionis sup-

do privilegio sancti Medardi Suessionensis, part. III, cap. 20; Monsnerius vero, in libro de Juribus ecclesiæ sancti Martini propugnatis, cap. 1, epistolam Adeodati tueri conatus est. Illam Launoius iterum oppugnavit, in Examine privilegiorum sancti Martini, pag. 7 et seq. Hujus objecta nixus est refellere ecclesiæ sancti Martini in judicio defensor, anno 1709. Launoii objectiones Coitinus, Ann. t. III, pag. 709 et seq. longo ordine recenset, et cum Monsnerii responsionibus confert, ac, re omni diligenter perpensa, arbitratur nihil in epistola Adeodati occurrere quod formulæ privilegii a Marcullo exhibitæ, lib. I, form. 1, refragari videatur; ita ut illa nec supposititia videatur, nec subreptitia. Illis immorari diutius non sinunt notis nostris præscripti lines. Fas sit tantummodo dixisse bullam de qua agitur solemnii judicio curiæ Parisiensis, diei 13 Aprilis anni 1709, pro legitima fuisse habitam. Characteres chronologici nulli. Cum autem sedem pontificalem occupaverit Adeodatus ab anno 672 ad annum 675, epistolam ab ipso emissam fuisse conjicere licet, cum Coitino, anno 671.